

FIRST FACULTY OF MEDICINE
CHARLES UNIVERSITY IN PRAGUE

Technologie pro léčbu inzulínem

Anna Holubová
holubann@gmail.com

Centrum podpory aplikačních výstupů a
spin-off firem
1. LF UK

Pokročilé technologie v diabetologii
Zimní semestr 2016/17

Jaká je role inzulínu v lidském těle?

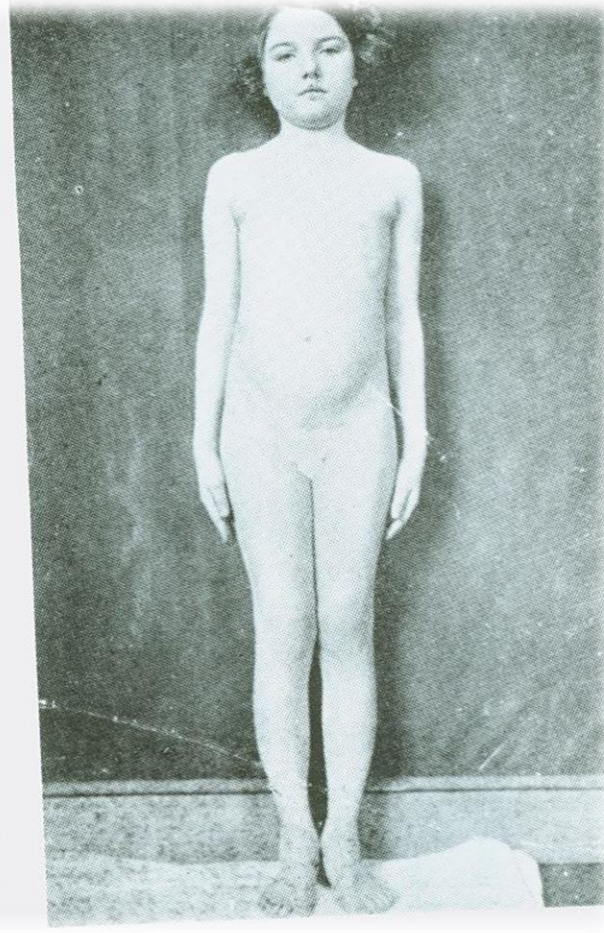
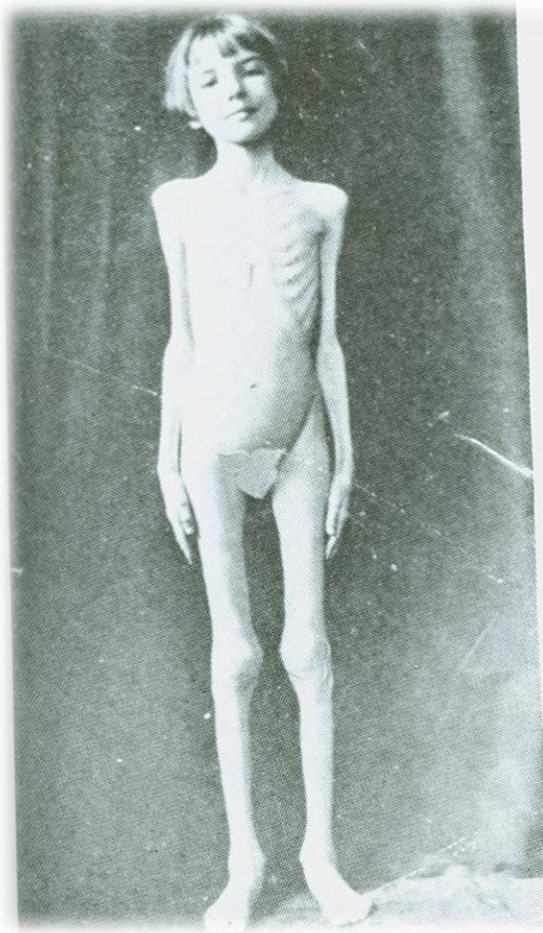
Historie aplikace inzulínu

- **1922:** První injekční aplikace inzulínu 14-ti letému diabetikovi 1. typu Leonardu Thompsonovi (diagnostikován r. 1919)
    - *5ml* v 11 hodin
    - *20ml* v 17 hodin
    - *2x 10ml* injekce násl. den
- ➔ rapidní zlepšení zdravotního stavu - pacient přežil dalších 13 let

Neléčený vs. Léčený diabetes

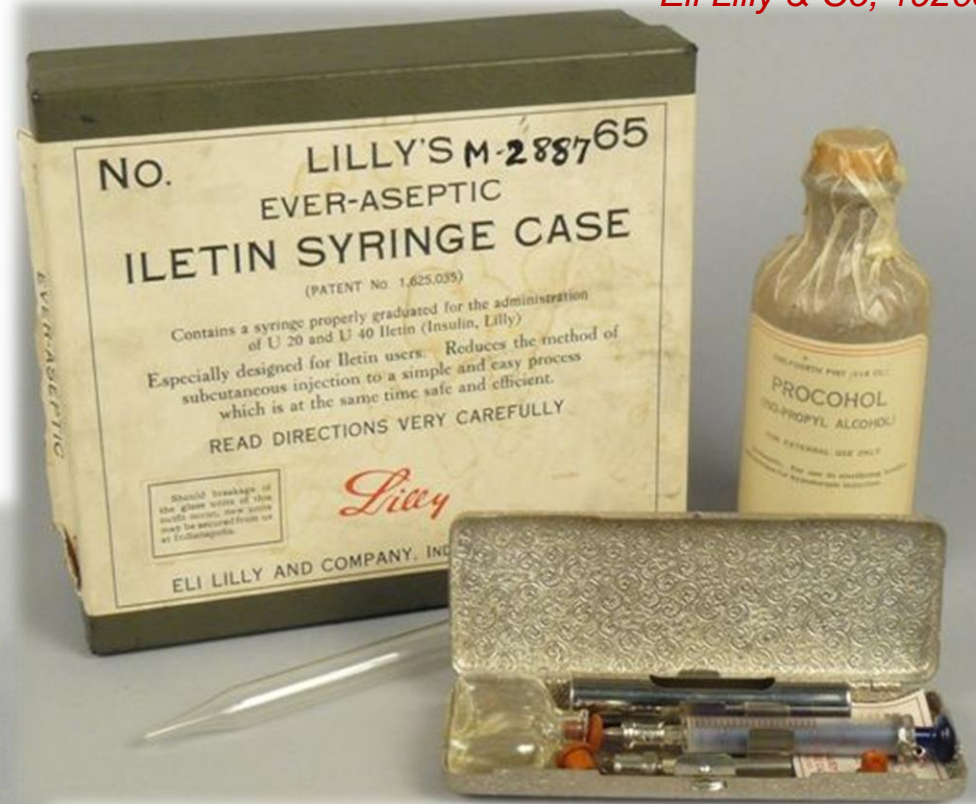

Počátky injekční aplikace inzulínu

- **První injekce**
  - Intramuskulární, 2x denně, 5-18ml
- **Stříkačky**
  - skleněné tělo a silná kovová jehla
- **Jehly**
  - sterilizace pro opakované použití (vyvařování)
  - broušení kuchyňským brouskem

Eli Lilly & Co, 1920s

Becton, Dickinson & Co

Počátky injekční aplikace inzulínu

- **Novo Syringe**
  - **1925: Harald Pedersen** sestrojil speciální injekci pro snadné dávkování inzulínu
  - Přesné dávkování, pacienti si mohou aplikovat inzulín sami

mezitím v oblasti výzkumu inzulínu...

- **30. léta:** efekt inzulínu je příliš rychlý – hledaly se možnosti zpomalení jeho účinku
- **1935 - Thorvald and Harald Pedersen** (*Novo Therapeutisk Laboratorium*): **insulin + adrenalin** -> staženo z trhu, produkt nedosahoval požadovaného efektu
- **1936 – Hagedorn a Norman Jensen** (*Nordisk Insulinlaboratorium*): **insulin + protamine**
  - Nevýhoda – pacienti museli užívat neutralizační roztok před jeho použitím

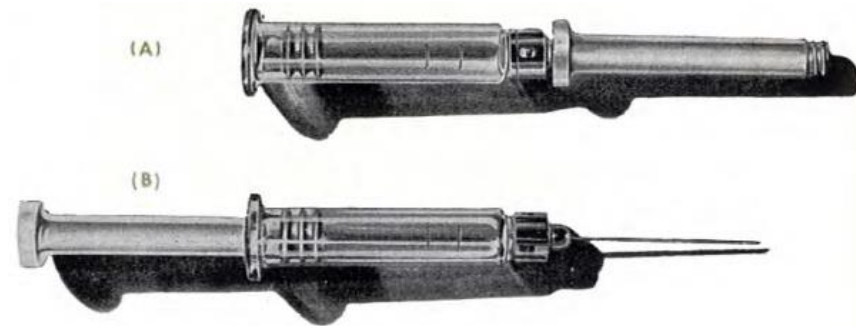

řešení: Kanadáné **D A Scott and A M Fisher**:
zinc-protamine-insulin (ZPI)

Jednorázové injekce - skleněné

- **Hypak™**
  - první skleněné injekce na jedno použití (*Becton, Dickinson & Co.*), původně pro léčbu dětské obrny

Plastové injekce

- **Monoject™** (Roehr Products Inc.)
  - 1955 – celoplastové injekce
  - Od pol. 60. let rozšíření plastových jednorázových injekcí i mezi ostatními výrobci
  - Méně bolestivá aplikace
  - Dávkování s přesností 0,5-1IU (vs. Klasické stříkačky $\pm 2IU$)

„Inzulínka“

mezitím v oblasti výzkumu inzulínu...

- 1960: Americká studie ukázala, že všichni pacienti s diabetem si během léčby vytvářejí protilátky proti inzulínu a postupem času zvyšují dávky kvůli malé účinnosti
- U některých pacientů se navíc objevovala alergie
- -> důvodem byly nečistoty v inzulínu -> výrobci se tedy snažili extrahovat z prasečích slinivek co nejčistší formu inzulínu, čímž se tento negativní efekt následně daří částečně potlačit

mezitím v oblasti výzkumu inzulínu...

- **1982:** společnost **Novo** jako první vyrábí **lidský inzulín přeměnou prasečího inzulínu** (výměnou jediné aminokyseliny v molekule prasečího inzulínu) -> výrazné snížení tvorby protilátek a vzniku alergií
- **1987:** Genetické inženýrství -> Novo přichází s produkcí lidského inzulínu **genetickou modifikací kvasinek**

Inzulínová pera

- **Novopen** (*Novo Therapeutisk Laboratorium, 1985*)
  - Vyměnitelná cartridge s inzulínem
  - 1 klik/1IU
  - Krátká a tenká jehla

1989:

- **Insuject** (*Nordisk Insulinlaboratorium, 1986*)

30 let vývoje

NovoPen

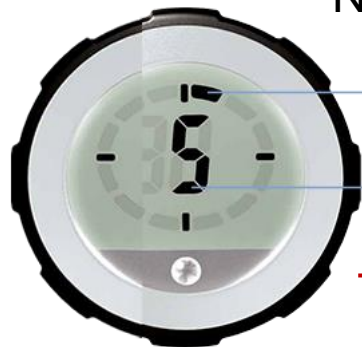
NovoPen 3

NovoPen 4

NovoPen 5

• **Time elapsed**

Each segment represents an hour since the last dose

• **Last dose volume**

Records the last insulin dose in units

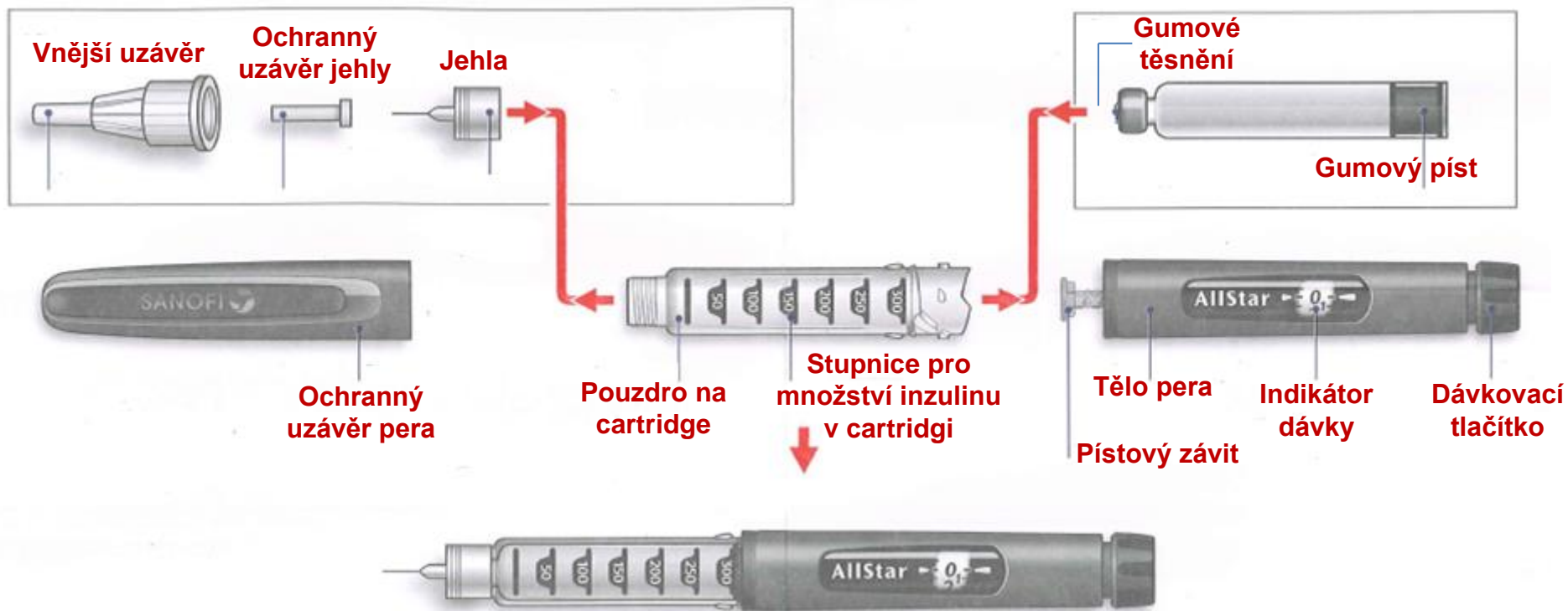
Předplněná jednorázová pera

- Balení s 5-ti předplněnými perami
- **Výhoda:** při poškození pera má pacient další při ruce, nemusí se starat o výměnu cartridge
- **Nevýhoda:** velikost (cestování, místo v ledničce), odpad

Popis inzulinového pera

Parametry

- **Tělo**
  - Velikost
  - Tvar – ergonomie
  - Váha – závisí na materiálu (kov, plast), velikosti cartridge,...
  - Závit musí být stabilní a něco vydržet – nutno zachovat precizní dávkování!
  - Pero by mělo vydržet pády

Parametry

- **Jehla**

- Délka – variabilní pro uspokojení potřeb každého uživatele – dítě/dospělý, hubený/obézní
- Tloušťka – co nejtenčí, ale aby vydržela
- Ostrost – co nejostřejší pro snížení bolestivosti vpichu
- Ergonomie, tvar – pro snadné nasazování na pero, stabilní závit

novofine®

NovoFine® Plus

novofine® Autocover®

NovoTwist®

- dosažení co nejméně bolestivého vpichu **x ALE** nevhodné pro vícenásobné používání! Velmi rychle se otupí!
- pacienti jehly příliš často nevyměňují, většinou až s výměnou nové cartridge (dny až týdny)

Nová jehla

Po 1. použití

Po 2. použití

Po 6. použití

Tradiční kovová jehla
pro opakované použití

„Jednorázová“ jehla do
inzulínového pera

Praktická instruktáž

FIRST FACULTY OF MEDICINE
CHARLES UNIVERSITY IN PRAGUE

Další vychytávky...

Pero s pamětí

- Pacienti často zapomínají, zda si vůbec aplikovali inzulin
→ Vynechání dávky X předávkování

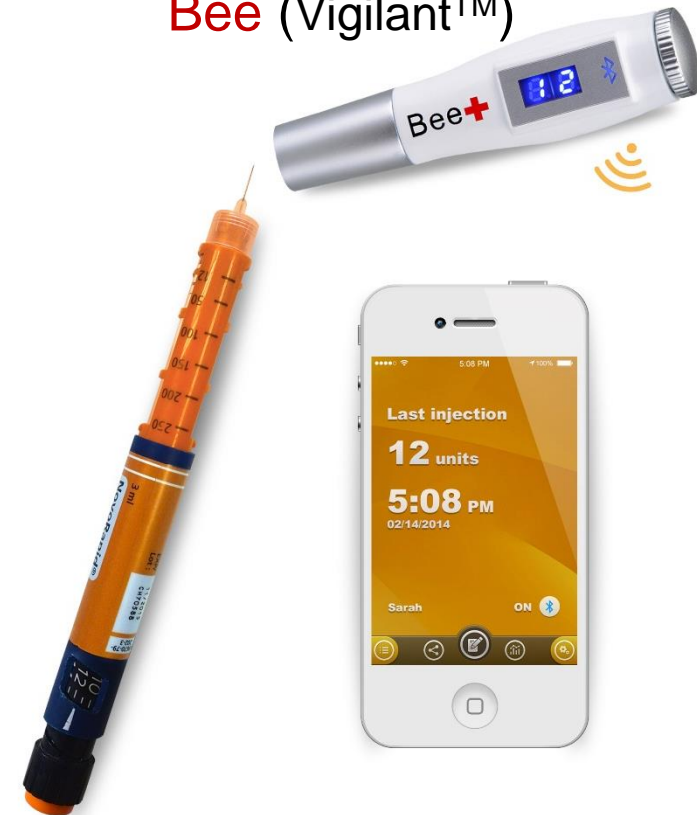

Pera s Bluetooth

InPen (Eli Lilly)

Bee (Vigilant™)

Alternativy pro zrakové postižené

- Velký displej
- Zvukové efekty – hlasité cvakání

Alternativy pro děti

- Dávkování po ½ IU
- Poutavý design
- Obrázky, nálepky

Alternativy pro pacienty s fóbií z jehel

- **Insujet** – tryskový aplikátor
  - inzulín proniká do podkoží pod vysokým tlakem pomocí trysky s průměrem 0,15 mm
- **NovoPen PenMate** – jehla je zakryta speciálním pouzdem a zavádí se přes přídatné tlačítko

insujet

NovoPen 3 PenMate

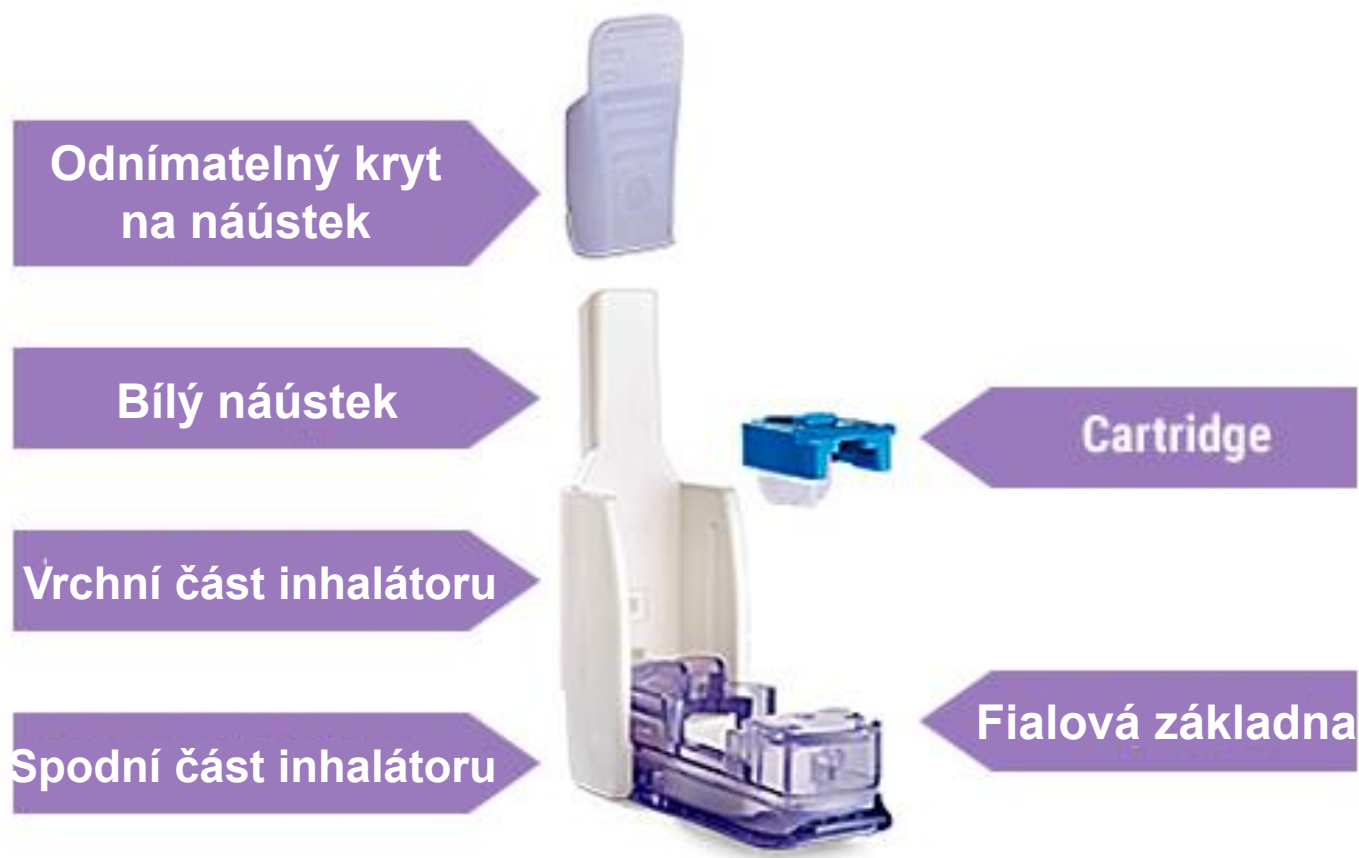
Inhalační dávkováče

- **Afrezza**
  - Zejména pro T2D
  - Inhalace a vstřebávání skrz plíce POUZE **krátkodobě působícího inzulínu v prášku** pro pokrytí potřeby během jídla (u T1D nutno kombinovat s dlouhodobě působícím inzulínem subkutánně)
  - 3 druhy cartridge: 4, 8, 12 IU – jejich kombinací se vytvoří požadovaná dávka inzulínu

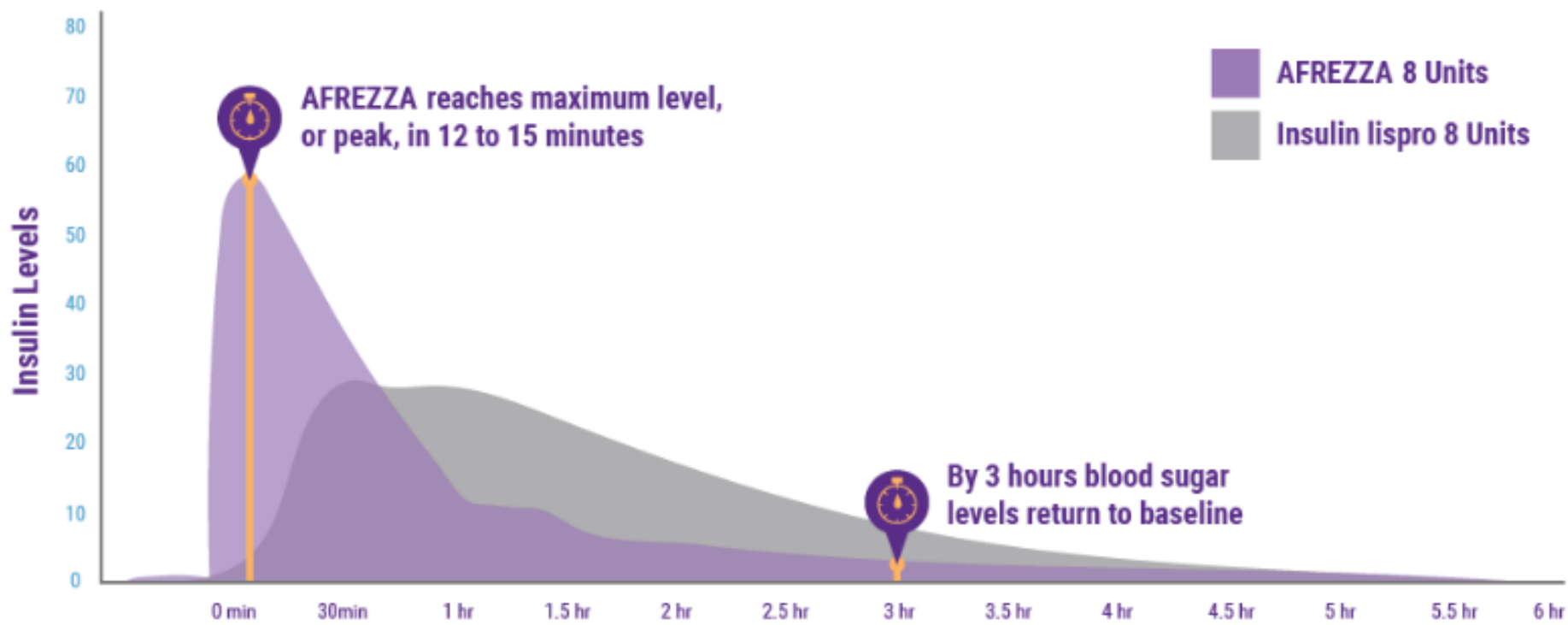

Inhalační dávkovače

Inhalační dávkovače - kinetika

Inhalační dávkače

- **Kontraindikace**
  - Astma, COPD
  - Nevhodné pro kuřáky a osoby mladší 18ti let
- **Vedlejší účinky**
  - Akutní plicní komplikace jako bronchospasma (zúžení průdušek bronchů)
  - Snížení funkce plic
  - Rakovina plic
  - Silná alergická reakce
  - Selhání srdce (v kombinaci s TZD - thiazolidindiony)

Léčba inzulínovou pumpou CSII (Continuous Subcutaneous Insulin Infusion)

Historie

- **1963: Arnold Kadish** sestrojil první „mobilní“ inzulínovou pumpu
- Dodávala inzulín i glukagon
- Nikdy nedošlo k její komercializaci

Historie

- 70. léta: **AutoSyringe**
  - Dean Kamen (...mj. vynálezce vozítka segway)
  - Insulínová pumpa použitelnější pro praxi

Historie

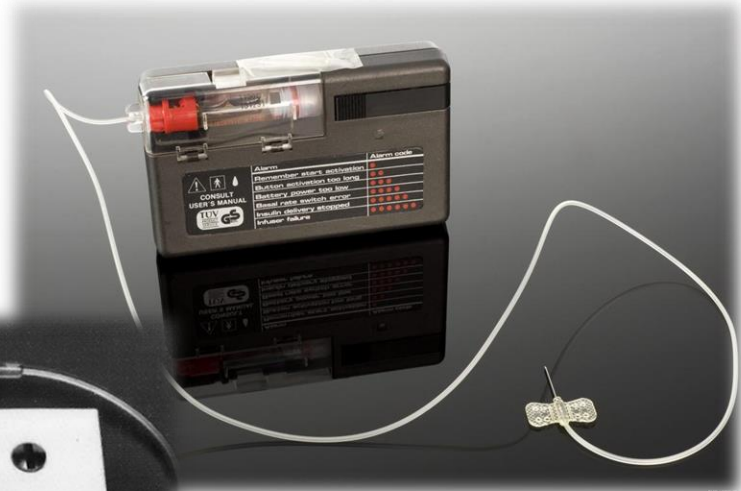
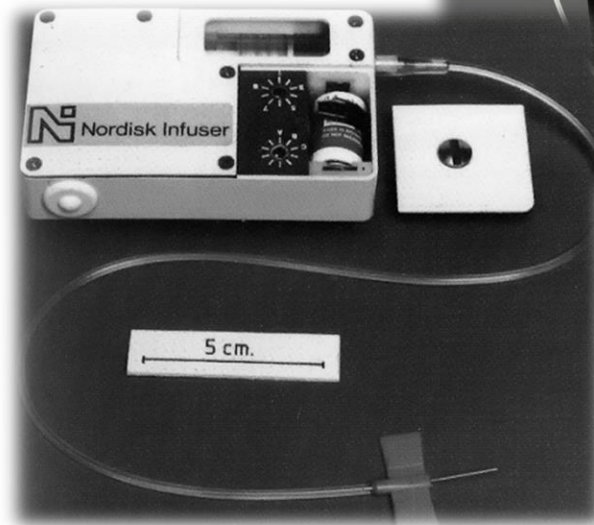
- **1978: Mill Hill Infuser**
  - Dr John Pickup
  - Použití CSII v praxi
  - 159g, 14,5 x 2,2 x 4,2cm
  - Plastový zásobník 2ml
  - 2 režimy (2 rychlosti):
    - Bazál: 47 μ l/h
    - Boluso-bazál: 375 μ l/h (aktivace 15-30min před jídlem tlačítkem, trvání 17 minut)
  - Pro pokrytí individuálních potřeb se inzulín (Actrapid) ředil fyziolog. roztokem v různých poměrech -> možno nastavit rozmezí bazálu 0,9 – 3,2 IU/h

Historie

- **1983: Nordisk Infuser**
  - Menší, praktičtější, pohodlnější a bezpečnější

... a tak začal od pol. 80. let rapidní vývoj a distribuce po celém světě

FIRST FACULTY OF MEDICINE
CHARLES UNIVERSITY IN PRAGUE

Inzulínové pumpy dnes

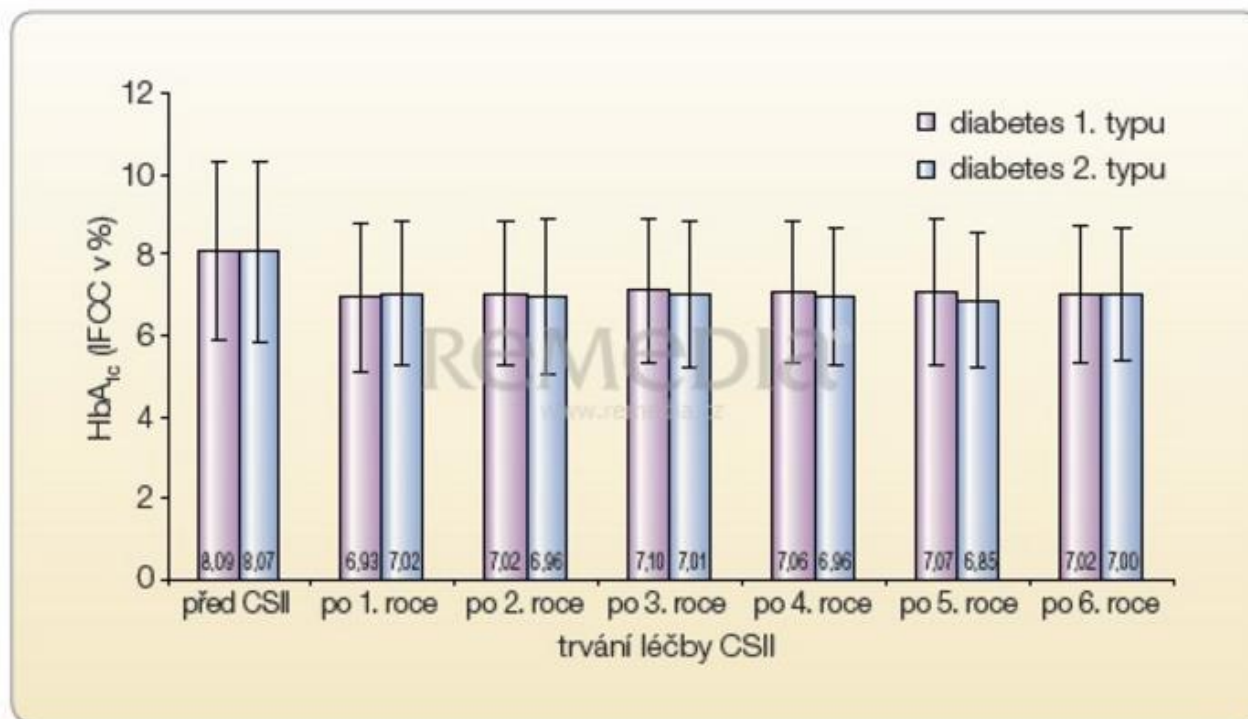

Inzulínová pumpa

- Řada studií prokázala zlepšení kompenzace po nasazení CSII (snížení HbA1c, bez nárůstu hypoglykémí)
- Drahé: cena jedné pumpy cca 100tis. Kč
- V ČR z uživatelů pumpy:
  - 90% pacientů s T1DM
  - 10% T2DM
- Mohou předepsat pouze specializovaná diabetologická centra
  - Pacient spolupracuje a přesto nedosahuje uspokojivé kompenzace

Inzulínová pumpa

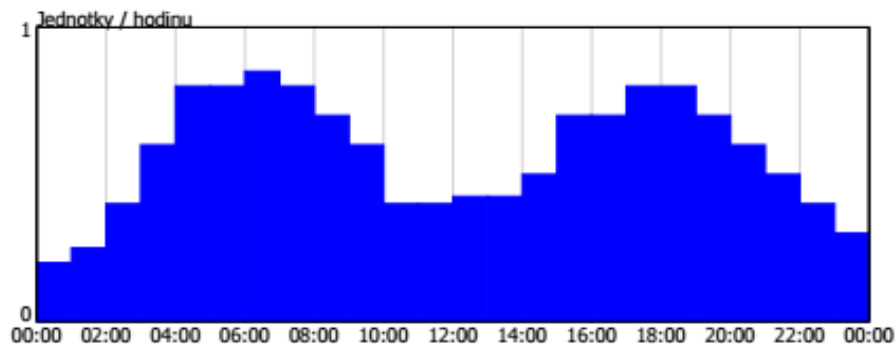
Graf 2 Kompenzace pacientů s inzulínovou pumpou. Zdroj: Registr inzulínových pump v České republice, Jankovec Z., 2013. CSII – kontinuální subkutánní infuze inzulínu (Continuous Subcutaneous Insulin Infusion) HbA_{1c} – glykovaný hemoglobin

Inzulínová pumpa - režimy

- Stále mluvíme o bazálním dávkování a bolusech
- Z hlediska druhu inzulínu v nich (oproti MDI) není rozdíl
- Používá se ten samý „rychlý“ inzulín
- Bazál – mikrodávky inzulínu, které pumpa dávkuje automaticky cca co 2-3 minuty
  - Pacient si na pumpě nastaví daný profil dávek po hodině – tj. kolik inzulínu má pumpa vydávkovat za danou hodinu

Standardní profil (Aktivní)

Příklad bazálního profilu pacienta s T1D

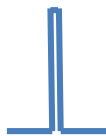
Standardní							
24 hod celkem				13,65 J			
Poslední úprava				Žádná data			
Profily							
00:00	0,2	01:00	0,25	02:00	0,4	03:00	0,6
04:00	0,8	05:00	0,8	06:00	0,85	07:00	0,8
08:00	0,7	09:00	0,6	10:00	0,4	11:00	0,4
12:00	0,42	13:00	0,42	14:00	0,5	15:00	0,7
16:00	0,7	17:00	0,8	19:00	0,7	20:00	0,6
21:00	0,5	22:00	0,4	23:00	0,3		

Inzulínová pumpa - režimy

- Bolus je pouze jednorázově aplikované větší množství inzulínu
  - Prandiální – na jídlo
  - Korekční – na korekci hyperglykémie
- Pumpy umožňují aplikaci bolusů různým způsobem
  - Normální, klasický bolus – jednorázový
  - Rozložený (square wave)
  - Kombinovaný bolus – kombinace výše uvedených
  - Superbolus – normální bolus, následuje snížení bazálu

NORMÁLNÍ

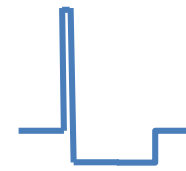
ROZLOŽENÝ

KOMBINOVANÝ

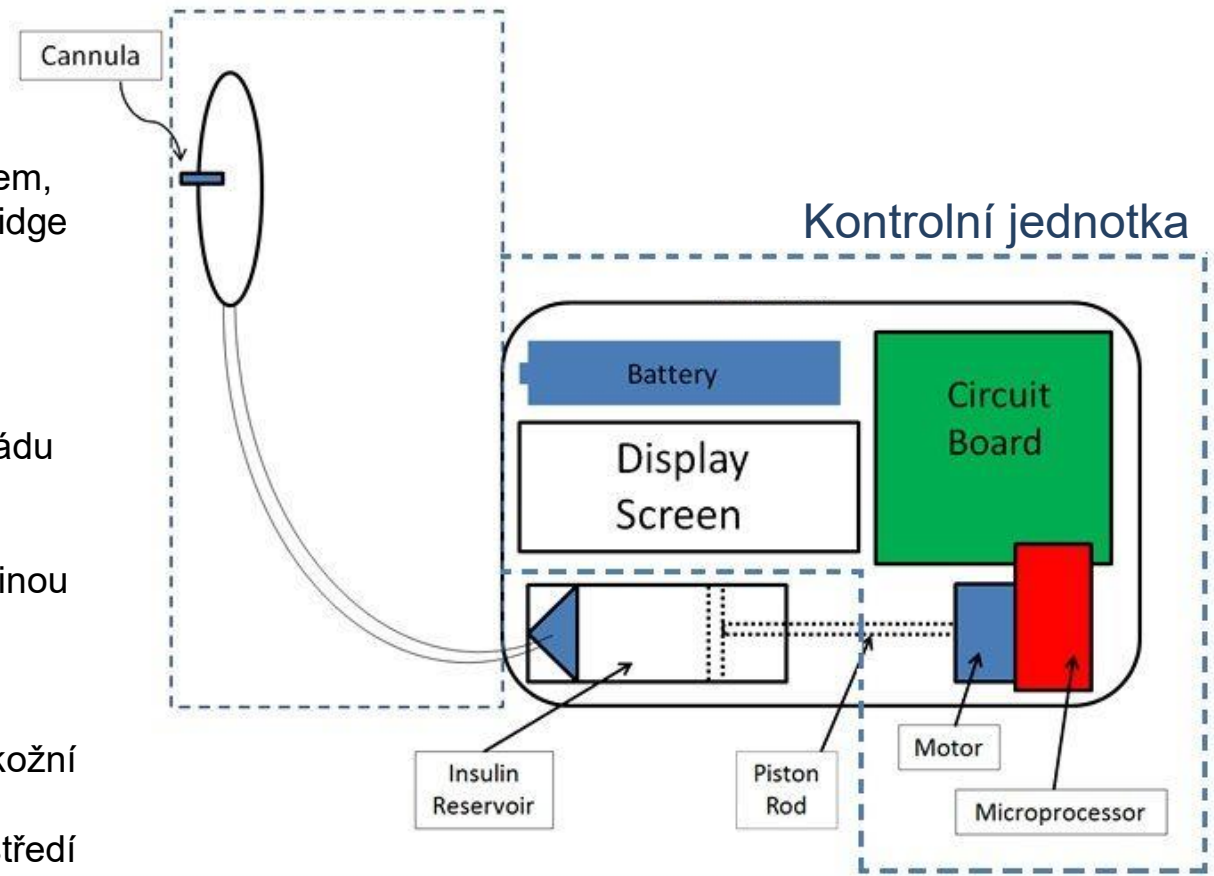

SUPERBOLUS

Infuzní set

- Krokový motor posouvá pístem, který vytlačuje inzulín z cartridge do infuzního setu
- **Kontrolní jednotka:**
  - Kontrola pozice pístu
  - Dávkování inzulínu v řádu 0.01 IU
- **Rezervoár (cartridge):**
  - Uchovává inzulín, většinou 2-3 ml (200 - 300 IU)
- **Infuzní set:**
  - Kanyla – trubička se zaváděcí jehlou – podkožní zavádění
  - Katétr (hadička) – prostředí pro přenos inzulínu z cartridge do kanyly

Inzulínové pumpy dostupné v ČR

1. Medtronic (MiniMed 640G)
2. Roche (Accu-chek Insight)
3. Animas Corporation (Animas Vibe)
4. SOOIL (Dana Diabecare R)

Parametry

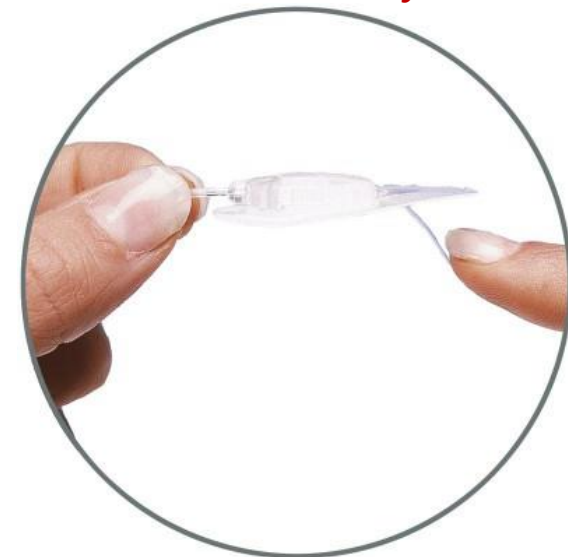
- Hmotnost **63,5g** (Dana) až **122g** (Accu-chek Insight)
- Objem zásobníku **1,6-3ml** (160-300IU)
- Velikost $\pm 80 \times 50 \times 20$ (Š x V x H, mm)
- Vodotěsnost IPX8 (zaručena ochrana pouze proti krátkodobému a náhodnému kontaktu s vodou – déšť, pot, náhodné ponoření do vany/umyvadla atp.)

- **Kanyla**

– Materiál:

- **Kov** – množství hrazené pojišťovnou není limitováno, nutno častěji přepichovat, pro některé pacienty nepříjemné, ale výhodou je, že se nezalamují
- **Teflon** – počet proplácených kanyl za rok limitován, lepší biokompatibilita, občas se zalamují

Teflonová kanyla

Parametry (Accu-chek)

- **Kanyla**

- Různý sklon a délka

- **Kolmá**

- Kov: 6, 8, 10, 12 mm x 0,36 mm

- Teflon: 8, 10 mm x 0,4 mm

- **Šikmá**

- Teflon: 13, 17 mm x 0,4 mm)

Šikmá teflonová

Kolmá kovová

Kolmá teflonová

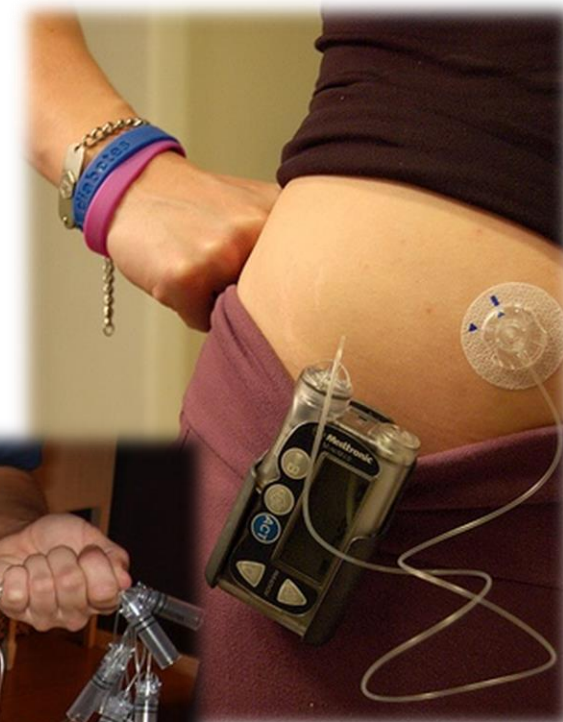
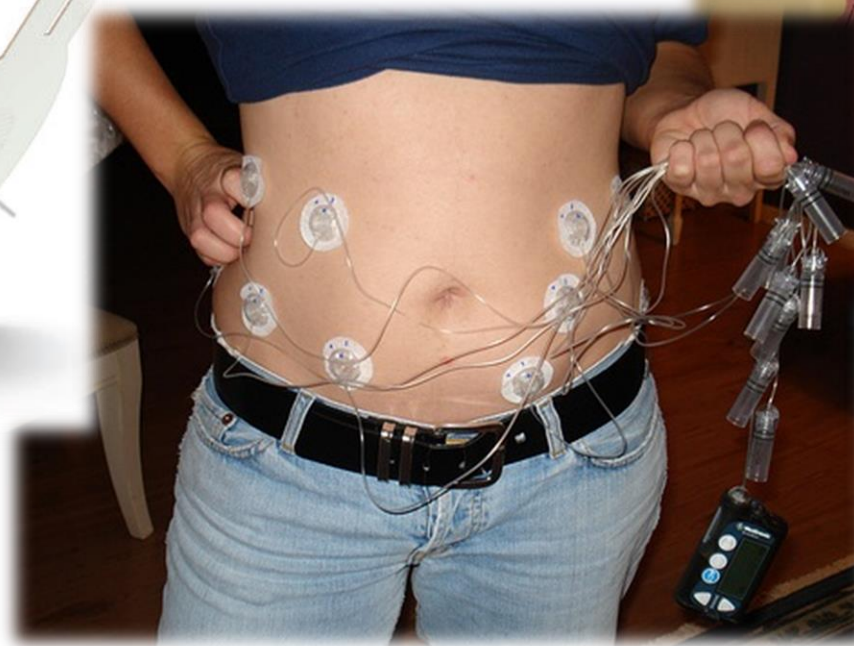

Parametry

- **Katétr** (hadička)
  - 30, 60, 80, 110 cm (Accu-check)

↑
luer

Funkce

- Individuální nastavení bazálního profilu + možnost tvorby více profilů
- Různé druhy bolusů (normální, rozložený, kombinovaný,...)
- Dočasná bazální dávka (DBD)
- Nastavení upomínek
- Alarmy
  - chyby, varování
    - Dochází inzulín, slabá baterie, ucpání systému, nenaplněný zásobník,...
    - Pro Accu-chek Combo W1-W10 (warnings - varování), E1-E13 (errors - chyby)
  - Při propojení s CGM navíc alarmy v souvislosti s glykemií – pokles/vzestup/hypo/hyper...

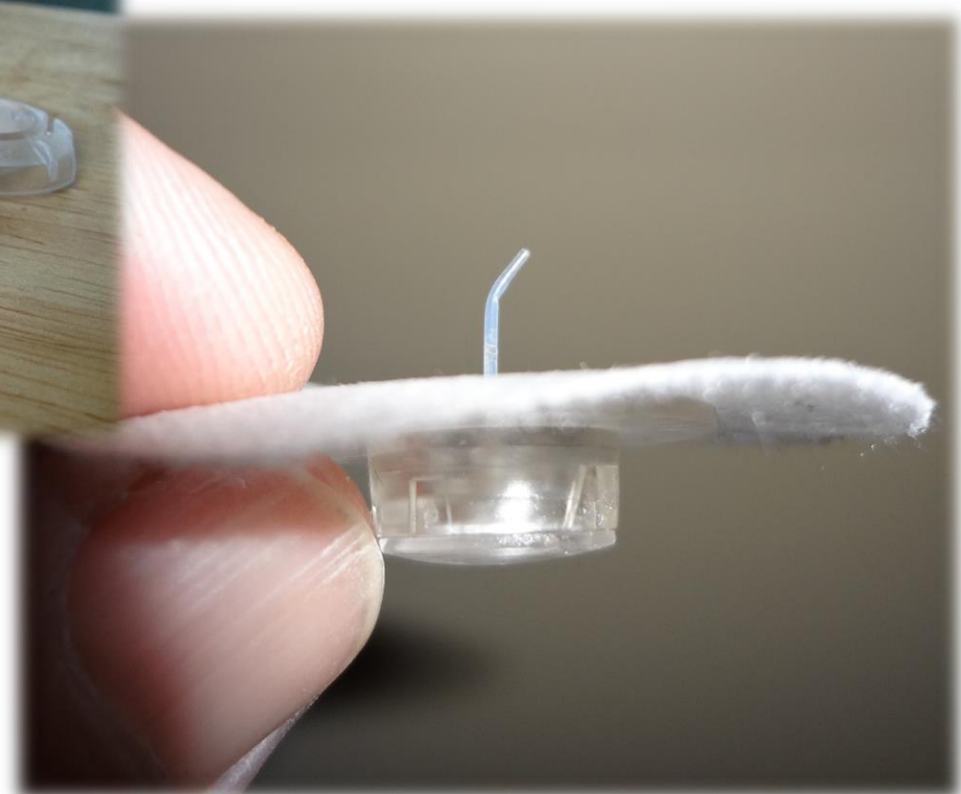
Funkce

- Bolusový kalkulátor
- Dálkové ovládání přes „data manager“
- Možnost stažení dat do speciálního SW
- Propojení s CGM (Animas, Medtronic)
- Propojení s chytrým telefonem – pouze pumpa Dana Diabecare
- Funkce PLGM (predictive low glucose management) - Medtronic

Komplikace

www.insulinindependent.blogspot.com

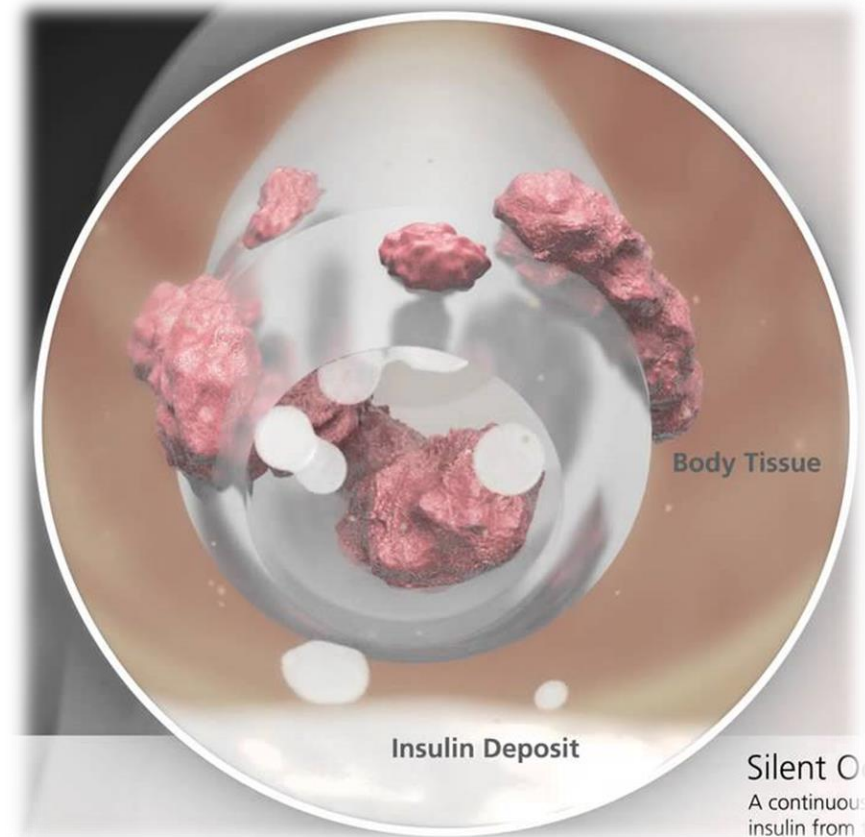

Komplikace

Okluze

- Do kanyly vniknou částičky tkáně, krevní elementy atp.
- Inzulín se hromadí před překážkou -> Zvyšuje se tlak v kanyle
- Senzor tlaku hlásí okluzi často velmi pozdě – změny tlaku nejsou příliš patrné

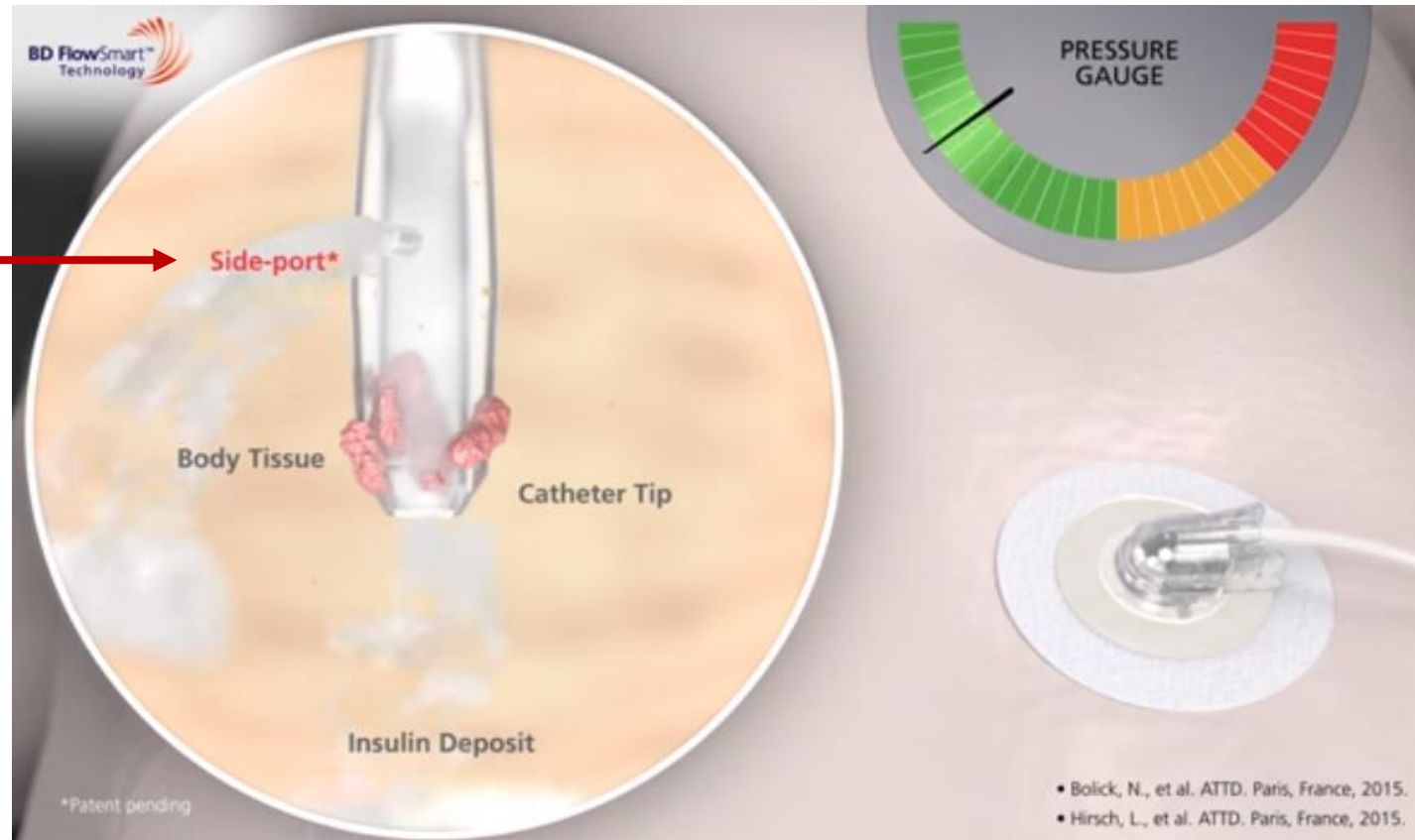

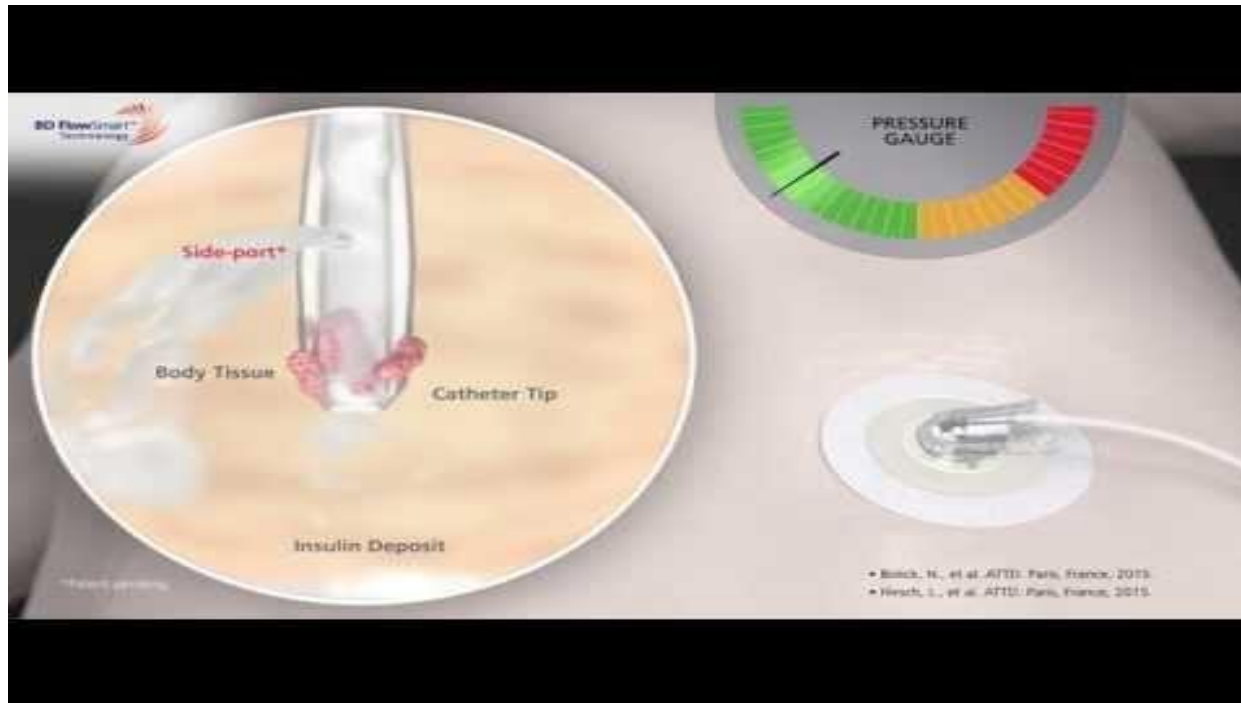
BD FlowSmart technology

Postranní port →
- umožňuje průtok
inzulínu v případě
okluze v kanyle a
snižuje tlak v
systému

FIRST FACULTY OF MEDICINE CHARLES UNIVERSITY IN PRAGUE

Bubliny v infúzním setu

- Vznik (i u pera)
  - Při plnění zásobníku inzulinem
  - Vniknutí vzduchu skrz píšť
  - Při otřesech, změnách teploty a tlaku

Bubliny v infúzním setu

- Prevence
  - Plnění zásobníku inzulinem o stejné teplotě, jakou má zásobník (pokožová teplota)
  - Vyklepání již vytvořených bublinek ze zásobníku zpět do lahvičky s inzulinem, případně do infuzního setu a jejich odstranění během plnění setu
  - Nošení pumpy vývodem směrem DOLU

Nošení inzulinové pumpy

Vychytávky pro děti

Lenny – plyšový lvíček
na spaní

„Patch“ pumpy

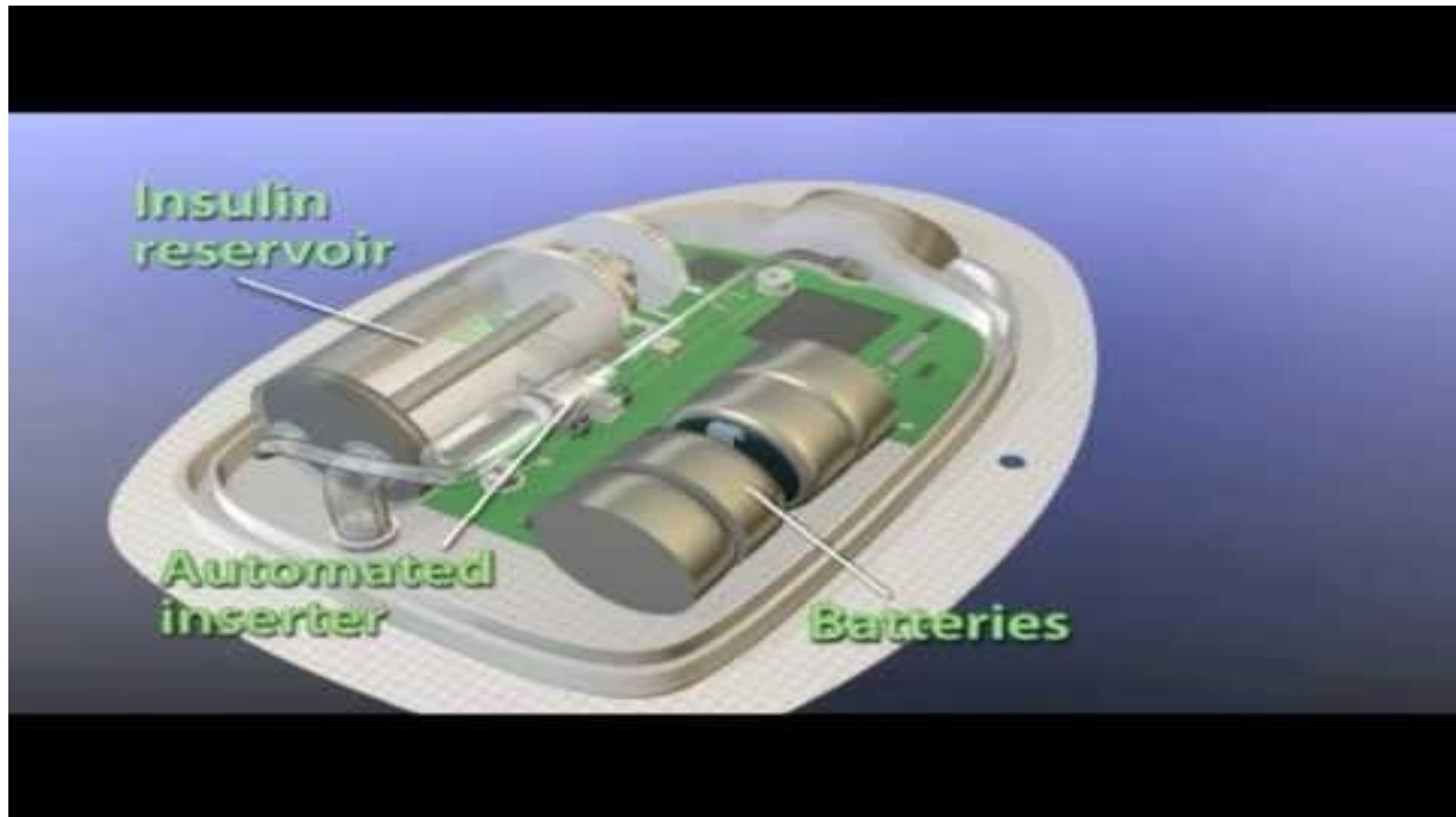
- **OmniPod**

- Pumpa přilepená přímo k tělu (obdobně jako CGM senzor)
-> systém bez hadičky
- Kapsle („Pod“) je jednorázová s prázdným rezervoárem, který je nutno před aplikací naplnit inzulínem pomocí stříkačky, která je součástí jednorázového setu
- Rezervoár pro max 200IU
- Výměna po 3 dnech
- Voděodolná
- Váha: 25g bez inzulínu

OmniPod – jak to funguje...

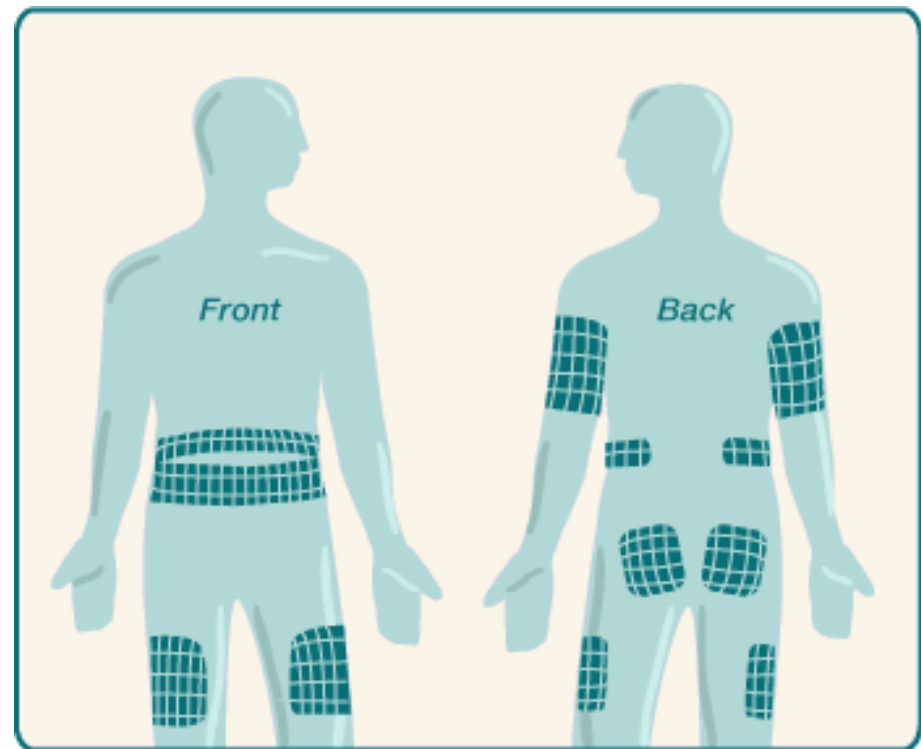

Místa pro aplikaci inzulínu

- Břicho
- Boky
- Paže
- Stehna
- Hýždě

Místa pro aplikaci inzulínu

- Důležité pravidelné střídání míst vpichu
- Aplikací inzulínu do stejných míst dochází ke:
  - Vzniku lipohypertrofie
  - Zpoždění v absorpci inzulínu -> často řešeno připichováním s následkem hypoglykémie

- Dočasné tetování pro děti – před každou aplikací se smaže jeden obrázek desinfekcí a na toto místo se aplikuje inzulín

Lipohypertrofie

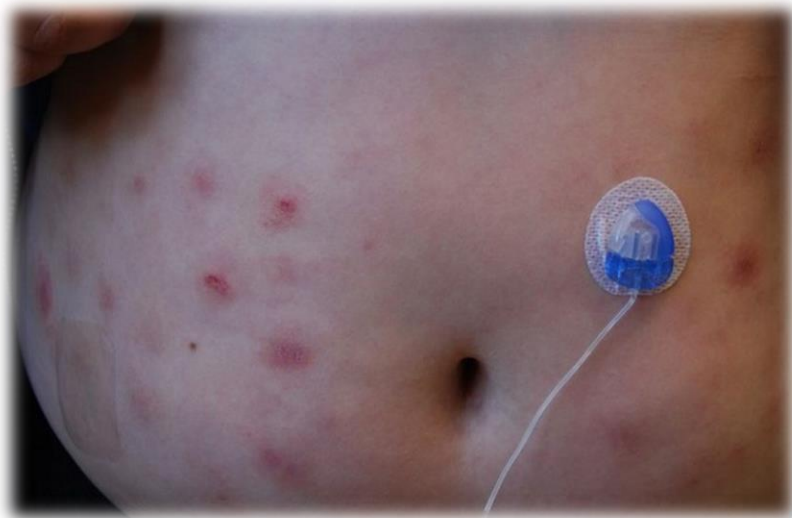
- Lokální lipogenetický účinek inzulínu (lokální zvýšená tvorba tukové tkáně v místě frekventované aplikace inzulínu)
- Kromě nepěkného vzhledu je příčinou zhoršení vstřebávání inzulínu (v těchto místech však paradoxně aplikace inzulínu nejméně bolí, proto se s tím setkává také mnoho dětských pacientů)
- Může být příčinou zvýšení spotřeby inzulínu i dekompenzace diabetu
- Objevuje se u 50% pacientů s diabetem 1. typu
- Lékař by měl pravidelně kontrolovat oblasti míst vpichu u každého diabetického pacienta

Lokální infekce

- Nutná důkladná desinfekce místa vpichu a časté přepichování kanyly
- Někteří pacienti mohou mít alergii na náplast přichycující kanylu

FIRST FACULTY OF MEDICINE
CHARLES UNIVERSITY IN PRAGUE

Děkuji za pozornost!

Anna Holubová

holubann@gmail.com

Centrum podpory aplikačních výstupů a
spin-off firem
1. LF UK

Pokročilé technologie v diabetologii
Zimní semestr 2016/17